

درس هشتم

«دفاع از میهن»

آموختنی‌ها

- ۱ آشنایی با سردار شجاع ایرانی آردو برزن
- ۲ روحیه میهن دوستی
- ۳ ترکیب مناسب واژگان با پسوند (دوست)
- ۴ آشنایی با علی اکبر دهخدا

جعبه کلمات

کلمات مترادف

یال: موهای گردن اسب و شیر

هجوم: حمله

محاصره: راه بندها

هخامنشی: نام سلسله‌ای باستانی کوهسار: کوهستان

یورش: حمله

کلمات متضاد

انبوه = اندک

باختر = خاور

کلمات هم خانواده

اوضاع، وضع

سلاح، اسلحه

مهیّب: ترسانک

شکوه: عظمت، بزرگی

زرین: طلا

چلبک: سریع

اسیر = آزاد

شجاع = ترسو

محاصره، حصار

مقاومت، قوی

دلاور: شجاع

دیار: سرزمین

بوم و بر: آب و خاک، سرزمین

باختر: غرب

اعلا: با کیفیت عالی

سختی = آسانی

فرو رفتگی = برآمدگی

خفت، خفه

تحمیلی، تحصیل - حمله

کشور ما، تاریخ کهن و پر شکوهی دارد و چون دارای زیبایی‌ها و فرهنگ پربراری بوده است، همواره مورد توجه بیگانگان قرار گرفته است و آن‌ها همیشه چشم طمع به این سرزمین داشته‌اند و به همین دلیل جنگ‌های بسیاری در این سرزمین رخ داده است. اما فرماندهان و سربازان دلیری چون «آریو برزن» در مقابل دشمن ایستاده‌اند و خاطره‌های به یاد ماندنی از ایستادگی در راه میهن را برای آیندگان به یادگار گذاشته‌اند. هم اکنون نیز نام بسیاری از این دلیر مردان، بر کوچه‌ها و خیابان‌ها نهاده شده تا شجاعت و فداکاری آن‌ها، همیشه در یاد و خاطرممان بماند و قدردان آن‌ها باشیم.

چو ایران نباشد، تن من مباد بدین بوم و بر، زنده یک تن مباد

اگر وطن من ایران وجود نداشته باشد بتر است وجود و جسم من نیز نابود شود و در این سرزمین یک نفر هم زنده

باقی نماند.

وقتی که اسکندر / آهنگ ایران کرد / هر جا که شهری دید / با خاک یکسان کرد (نایب از نابود کردن)

وقتی اسکندر مقدونی قصد حمله به ایران کرد هر جا که آبادی و شهری دید؛ آن جا را از بین برد. (نابود کرد)

وطن دوستی

هنوز + من → هنوزم ز خُردی به خاطر دَرَسْت که در لانه‌ی ما ^{ماکیان} بَرده دست

هنوز از روزگار خردسالی در خاطرَم هست که دستم را به درون لانه‌ی مرغ خانگی بردم.

به منقارم آن سان به سختی گزید ^{مرا آن چنان} که اشکم چو خون از رگ آن دم، جَبید ^{در آن به تشبیه}

آن چنان سخت مرا با منقار زد که اشکم مانند خونی که از رگ بیرون می‌زند، سرازیر شد.

بدر، خنده بر گریه‌ام زد که هان! وطن‌داری آموز از ماکیان

پدرم به گریه‌ی من خندید و گفت: آگاه باش! از مرغ خانگی، وطن‌پرستی را یاد بگیر.

بخوان و بدان

اسم + دوست ← صفت
میزن + دوست ← میزن دوست

ترکیب کلمات با «دوست»

برنا: درنا بین برای انشا چی مطلبی نوشته‌ام:

من یک انسان و وطن دوست هستم. البته به دلیل علاقه‌ی زیاد به کتاب، فردی کتاب دوست هم هستم.

اما درنا بسیر مال دوست است ...

درنا: وای؟! ... چرا من مال دوست هستم. تو کتاب دوست و وطن دوست؟!

برنا: ناراحت نشو! می‌خواستم کلمه‌هایی که با «دوست» ترکیب می‌شوند را در انشایم آورده باشم.

وطن دوست یعنی: کسی که وطن خود را دوست دارد.

کتاب دوست یعنی: کسی که به مطالعه و کتاب علاقه دارد.

مال دوست یعنی: کسی که به مال و ثروت علاقه دارد.

یکی از پرکاربردترین تمرین‌های املایی، پیدا کردن و دسته‌بندی کلماتی است که حروف یک صدا دارند ولی به صورت‌های مختلف نوشته می‌شوند.

مثلاً شکل‌های مختلف صدای (ز)، (س)، (هـ). درس را با دقت بخوان و کلمات مختلفی را که دارای این گونه حروف هستند، دسته‌بندی کن و در جدول بنویس.

با توجه به متن درس هشت به سوالات پاسخ بده.

الف: از صفحه‌ی اول تا سوم متن درس کلمه‌هایی را که نشانه‌ی (س - ت - ص) دارند را پیدا کن و بنویس.

دوست - سال - سلسله - سرزمین - اسکندر - سوی - سوهلین - سادگی - سم‌ایمان - سپاهیان
 مین درستان - پارس - می‌بایست - سربلک کسیده - سردار - اسب - نفس - می‌ساخت - رسیدند

ب: دو صفحه‌ی آخر درس هشتم را بخوان، کلمه‌هایی را که صدای (ر - ض - ظ) دارند را بنویس.

اوضاع - گذشت - گذارسته بود - زرین - آریو برزن - برنریدند - هفتاد - نیز - عظیم -
 سربازان - زودتر - امدک‌ظی - ورزیدند - فرزندان - فرز و بوم -

تمرین

هر جمله را به صفت مناسب وصل کن. (یک گزینه اضافی است).

۱

میهن دوست		زهرابه خط و نقاشی خیلی علاقه دارد.	
خدا دوست		غلامرضا تختی به خاطر <u>مردم</u> با ظالم جنگید.	
هنر دوست		آریو برزن، به خاطر ایران با اسکندر جنگید.	
انسان دوست		انسان با ایمان، به خاطر رضای خدا می بخشد.	
حقیقت دوست			

(صفت دو)

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: بنیان‌گذار سلسله‌ی هخامنشی، کوروش بود.

ب: «پیام داستان» از مهم‌ترین قسمت‌های نقشه‌ی عناصر داستان است.

پ: اسکندر مردی از سرزمین اعراب بود.

ت: شعر «وطن دوستی» از «فردوسی» است.

۳ جاهای خالی را با نوشتن کلمات مناسب کامل کن.

مردی پول دوست نزد حاکم آمد و از او درخواست غذا کرد. حاکم هم که بسیار بود، از او پذیرایی کرد و نقاش را فراخواند تا، تابلوی زیبایی از میهمانش بکشد.

مهمان دوست
هنر دوست
پول دوست

۴ مخالف کلمه‌های زیر را بنویس.

۴ مخالف کلمه‌های زیر را بنویس.

خاور پایان ضعیف‌ترین فرورفتگی

باختر آغاز قوی‌ترین برآمدگی

۵ با اضافه کردن صفت مناسب، ترکیب جدید بساز. (یک گزینه اضافی است.)

آسمان صاف
 قفس زندانی (معنی نمی‌دهد)
 قفس صلابی
 خرق اندون
 سرزمین پهناور

صاف	غرق
زندانی	قفس
طلایی	سرزمین
اندوه	آسمان
پهناور	

قسمت جا افتاده از ترکیبات زیر را نوشته و سپس با هر یک جمله بساز و بنویس.

جست و جو: برای پیدا کردن پاسخ پرسش های خود در کتابها جست و جوی کردم

شکوه و غظمت: بادیدن شکوه و عظمت تخت جمشید، پی به قدرت ایران باستان

سی کریم

با توجه به سوالات داده شده، گزینه‌ی صحیح را مشخص کن.

الف: معنی بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

هنوزم ز خردی به خاطر دَرست / که در لانه‌ی ماکیان، برده دست، (ماکیان = پرنندگان)

(۱) هنوز به خاطر درس از شکستن و خرد شدن، ماکیان را دوست دارم.

(۲) کوچکی به خاطر دست بردن در لانه‌ی ماکیان است.

(۳) هنوز از بچگی به یاد دارم که دستم را درون لانه‌ی ماکیان بردم.

(۴) خردورزی به خاطر ماکیان، هنوز یادم هست.

ب: از «ماکیان»، باید چه درسی بگیریم؟

(۴) دشمنی

(۲) جویندگی

(۲) نکویی

(۱) وطن دوستی

پ: کدام گزینه، متضاد کلمات مشخص شده در نوشته‌ی زیر است؟

«نفس را به تندی بیرون داد، سر را بالا می آورد و آشفته‌گی و بی‌تابی خود را آشکار می‌ساخت.»

(۲) آرامی - آراستگی - صبوری - پنهان

(۱) کندی - در هم ریختگی - بی‌تابانه - آشکارا

(۴) سرعت - آشفته - بی‌تاب - پنهان

(۳) آرام آرام - آسودگی - بی‌تابانه - پنهان

خوانش و پردازش

متن زیر را بخوان و به سؤالات پاسخ بده.

۹

«مورچه‌ها هرگز تسلیم نمی‌شوند.»
اگر آن‌ها به سمتی پیش بروند و شما سعی کنید متوقفشان کنید، به دنبال راه دیگری می‌گردند، بالا می‌روند، پایین می‌روند، دور می‌زنند.
آن‌ها به جست‌وجوی خود برای یافتن راه دیگر ادامه می‌دهند، هرگز از جست‌وجوی راهی که تورا به مقصد مورد نظر می‌رساند، دست نکش.
(ادامه دارد...)

الف: جهت‌هایی را که در متن داستان آمده، بنویس و جهت آن‌ها را با فلش مشخص کن.

بالا ↑ پایین ↓ دور دور

ب: اگر کسی بخواهد شما را در مسیر رسیدن به هدفان متوقف کند، چه می‌کند؟

دست از تلاش بر نمی‌دارم

پ: پیام داستان را بنویس.

اگر هدفی داری، برای رسیدن به آن تلاش کن و در مقابل موانع احساس شکست نکن.